

Александар АЛЕКСИЋ

СЛИКАРСКЕ ИНТИМЕ

ИЗМЕЂУ ЈУТРА И СУТРА

12. IX 1963. Париз

Данас је Субота. Дан када се наше мајке враћају са гробља. Са гробља свих мртвих. Свих једнаких.

Данас не треба правити весела. Данас треба ћутати. И бити свечан. И сам. Данас треба отићи у атеље. Спријатељити се са зидовима собе. И радити. Сликати. Сву своју душу треба „истиснути“ са тубама боје на платну. И транспоновати је у слику. Али како? То питање увек постављам себи кад се спремам да радим. Као и сада. Али одговора ниоткуда нема и ваљда га никада неће ни бити. Знам само да ме од поменутог платна очи „боле“, знам само да ту белину платна треба покрити бојом. Треба је лепо „упрљати“. Чак до вриска. Онда ће моје очи сигурно оздравити и радовати се. Као и ја. Цео. Руке ће ми постати у исто време озверене и нежне. Као за најлепше миловање. Спремне. Јер тим рукама док сликам, четком „милујем“ глатко „лице“ платна, до избебумљења, као најлепшу жену. А потом „патим“. Та моја патања буде највећа срећа и моја највећа интимност са самим собом. Време када се „ослушкујем“, када нема дијалога делим са собом и будем „гравидан“ од стваралачког нагона. Треба само да се „породим“. Реализујем то моје унутарње стање. Време када је пролеће у мени. Када „цветам“. А потом дође и јесен. Када „зрим“. И када „рађам“ најлепше духовне плодове. То је време моје стваралачке температуре, питомости и духовног, унутрашњег пупољка љубави. И бола. Време када одлазим у кревет после неспаване ноћи, сав озарен од заноса те моје креације. Скрхан од напора који сам уложио. До задњег атома снаге и духа. Исцеђен до последње капи.

Док пијем кафу, ко зна коју по реду, гледам „кишне сузе“ како се сливају низ прозорска стакла. Невероватно, парче расплаканог неба што видим између завесе и стакла прозора, створи ми слику Аниних очију.

Постао сам свестан овог тренутка да због њених очију има неба у мом атељеу. Има неба у мојим очима. Њено присуство и траг њен очигледај је у мени. Свеједно да ли је ту, или је нема. Она је у мом дисању и сваком духу. У сваком погледу моје четке. И у свакој боји је налазим. Она је све оно што знам и не знам, што ми се чини. Она је моја истина и мој живот. Прави. Све друго, где ње нема — имитација је.

Док се спремам да бојом „заорем“ по површини земље од платна, погледах у моје слике које су биле неуредно поређане уза зид. Сркнух поно-

во кафу. Мислих о томе како је чудно рађање слике. И њен живот. Бар рађање и живот мојих слика. А смрт још чуднија.

Самога себе питам: шта је то рађање слике? Нису ли то, ако се тако може да каже, ембриони моје интиме и самавања, снови отворених очију, мој живот, радости и патње. То су зрнца заноса која се таложе данима и месецима у мени, чак до усијања. Да не бих од те температуре „изгорео“ станем дрхтећи пред површином платна. И почнем сликати. Цело то моје унутрашње стање уткам у слику, у ликовну реч и мисао, живот и филозофију. Ако се догоди да себе изневерим или „издам“ то је из разлога што та слика и не може бити убедљива копија тог мог опуса и заноса. Та слика буде често са иовим „телом и душом“, обучена у ново рухо од моје првобитне концепције и жеље. Некада се догоди да не могу себе да познам у некој слици. До тог тренутка не бих ни знао да сам се родно потпуно „нов“. Са невероватно измењеним, чак рекао бих, новим лицем. Са једном потпуно новом физиономијом. И то није изневеравање, а камо ли издаја сее. И не може ни бити. Напротив. То је ствар моје инвенције и виталности. То су тренуци када „проговорим“ новим сликарским језиком, када надживим, чини ми се, и свој раст. А то зависи од температуре на којој будем и од тренутка опсервације, од читаве унутрашње схеме и моје емоције. У тим тренутцима догађа се да се душевно разголитим, чак до „доњег веша“. Да се цео кажем. До најнеухватљивије и неизговорене речи коју тражим и које врло често нема у српском говору. „Рађање“ само такве слике може угледати светлост дана. Чак и сунца. И онда, независно од мене, она почиње да живи свој живот. У супротном слика „умре“ при самом рођењу.

Она остаје да живи „живот смрти“. Далеко од мојих очију и од присуства било чијих очју.

Али о смрти је још рано. Слика се тек родила и треба да живи свој колористички живот. А то је ваљда онај тренутак кад стављам последњи акценат на ланено тело лепотици од боја. Када је скидам са штафелаја и када буде „гола“ пред мојим бестидним очима. „Удварам“ јој се до бесвести, а после са њом месецима немам никаквог контакта. Окрећем јој лице да буде упрто „слепом“ зиду. Тек када пресвисне од молбе да је поново гледам, окрећем је према мом лицу и мојим очима. Ако се уверим, охлађен током прохујалих месеци, да је још увек лепа, ја јој се поново удварам. И волим је. Чак до лудила. Да је тако, потврђујем тиме што је изнесем да је покажем људима и галеријама иа моје изложбе. Ако не поцрвени од погледа стотине уједљивих очију, она доживи „кршење“. И живи своје детињство. Када одрасте и докаже своју лепу младост, она цвета од старости. Она остане да читав век траје. У младим годинама, нормално је, буде несташна и заводљива, тако да јој се удварају очи и ван границе наше земље. Ако се неком музеју посебно допадне, он се заљуби, „запроси је“ и „удоми“ под свој кров. Ту настави да живи свој живот у породици слика за читаву вечност, чак рекао бих — бесмртност.

Насупрот рађању и животу постоји и смрт слике. Сама реч је црна. А она то и значи. Пошто се „црне слике“ не износе пред очи, њу сам ја сам сахранио без церемонијала и посмртне музике. Чак далеко и од гробља. Без суза и плача. Тужно је само то да сам месецима покушавао да јој „удахнем“ бојени живот, да јој створим иебо и суице. Да је учиним птицом. Али узалуд. После моје тромесечне упорности, „тело“ те слике

избушим ногом или заријем нож у ланену хаљииу. Она прокрвари, срце јој препукне. Тако заврши свој мукотрпан живот од неколико месеци. Ја који сам се према њој опходно као прави „отац“ према „детету“, останим неизлечиво тужан, осиромашен и несрећан. Заболи ме и душа и срце због те „смрти и сахране“, јер са њом је и део мене умрло. И део мене је са њом сахрањен. Али другог бога нема. Једино је то могуће било.

Узех и попих последњу кап кафе за данас. Бар се надам. „Орање“ платнене њиве оставих још за неки тренутак. У том се поново сетих да је данас Субота. Дан када се наше мајке враћају са гробља. Са гробља свих мртвих. Свих једнаких.

Данас не треба правити весеља. Данас треба ћутати. И бити свечан. И сам. Данас треба остати у атељеу. Спријатељити се са зидовима собе. И радити. Сликати. Сву своју душу треба истиснути са тубама боје на платну. И транспоновати је у слику...

Хоћу да заборавим овај дан. И тугу коју ми донесе. Погледах кроз прозор. Суице је умрало иза планине. А оида поново видех кишне сузе како се сливају из прозорска стакла. Невероватно. Парче расплаканог неба поново гледам између завеса и стакла прозора. И то ми по други пут створи слику Аниних очију. Поново сам постао свестан овог тренутка да због њених очију има неба у мом атељеу. Има неба и мојим очима. Јер њено присуство и траг њен очигледно је у мени у овом тренутку. Свеједно да ли је ту, или је нема. Због тога понављам: она је у мом дисању и сваком даху. У сваком потезу моје четке. И у свакој је боји налазим. Она је све оно што знам и не знам, што ми се чини. Она је заиста моја истинна и мој живот. Прави. Све друго где ње нема — имитација је. Сигуран сам. Сигуран.

Оставих најзад своје давно започете мисли и медитације за други пут. Поново узех палету, кичипе и боје. Овај пут почех да сликам. Заиста. Јер после ће доћи Ана. И донеће ми два плава неба у очима, која само за мене чува. И онда, знам, ујутро ћу имати црвене очи од неспавања, слатког умора и греха. Па нека... Јер сликарство и Ана уселили се у предео где се налази моје срце. И мој живот. И ту ништа не могу!... Сликарство и Ана су ме научил да се лепо носим. Лепо изгледам. И да имам лепу душу. О проклет сам. Јер сада обе љубави испаштам. И ту ми помоћи нема!...